

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ex Recogniti||one Des. Eras-||mi Roterodami.||

Erasmus, Desiderius

Basileae, 1518

VD16 E 3644

Pavli Diaconi De Gestis Romanorvm Liber Decimvsoctavvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14277

Vigilius ob eandem, qua & decessor suus causam indignatione Augustæ per Antimum Scribonem ductus Constantinopolim, indeq; in exilium actus est. Capto igitur Vitige, Gotthi Transpadani Ildebrandū sibi regem constituunt, qui eodem anno perimitur. Cui successit Errarius, & ipse nondum anno expleto iugularus. Dehinc sibi Badiulam, qui & Totila dicebatur, in regnum præficiunt. Moxq; collecto undique exercitu, uniuersam rursus Italiam inuadunt. Exinde per Campaniam, uiriq; dei Benedicti patris cœnobium iter facientes perueniunt: perq; Lucaniæ, ac Brutiorum fines Regium proficiscuntur. Nec mora Siculum transgressi fretum Siciliam inuadunt. Inde quoq; Romam petunt: eamq; obsidionibus circumcludunt. Quæ tantam tunc famis penuriam perpeffa est, ut præ magnitudine inopiæ natorum suorum carnes comedere uellent. Fessis nimium Ro. nec ualentibus mœnia tueri, Totila à porta Hostiensis urbem ingressus est. Qui parcere Romanis cupiens, per totam noctem dargere buccinam iubet: quo se à Gotthorum gladijs, aut ecclesijs tuerentur, aut quibuscunq; locis occulerent. Habitauitq; aliquanto temporis cum Romanis, quasi pater cum filijs. Hanc illi (ut uidetur conijci) animi benignitatem, qui nimia antea crudelitatis extiterat, beati patris Benedicti, quem olim adierat, monitio contulit. Elapsi ab urbe aliqui è numero Senatorum Constantinopolim afflicti properant: quibus calamitatibus Roma subijceretur, principi narant: qui statim Narsen eunuchum suum, & cubicularium cum manu ualida mittit, ut afflictæ Romæ quantocyus subueniat. Is ad Italiam ueniens, magno cum Gotthis certamine conflixit. Quibus ad internitionem penè consumptis, regem Totilam, qui ultra iam X. annos regnauerat, interfecit: uniuersamq; Italiam ad Reip. iura reduxit. Quia uero restant adhuc, quæ de Iustiniani Augusti felicitate dicantur, in sequenti deo præfule libello promenda sunt.

PAVLI DIACONI DE

G E S T I S R O M A N O R U M

L I B E R D E C I M V S,

O C T A V V S.

VM iam, ut præmissum est, Romanorum deserit apud Italos imperium, plurimæq; gentes irruerent contra ipsos, ad iusq; pertransierat Pelasgum: hac tempestate Iustinianus Augustus Romanū eundē felici sorte regebat imperium: qui & bella prospere gessit, & in causis ciuilibus mirificus extitit. Nam per Bellisarium patritium Persas fortiter deuicit: perq; ipsum Bellisarium Vuandalorū gentem, capto eoru rege Gilimere, usq; ad internitionem deleuit: Africamq;

camq; totam post annos XCVI imperio Ro. restituit: rursusq; Bellisarij uiri-
 bus Gotthorū in Italia gentē, capto Vitige eorū rege superauit. Mauroscq; post
 hæc Africā infestantes, eorūq; regem Attilam per Ioannē exconsulem mirabili
 uirtute prostrauit: pari etiam modo, ut alias gentes belli iure compressit, quā ob
 causam propter honorū omniū uictorias, ut Alamanicus, Gotthicus, Alanicus,
 Vuandalicus, Africanusq; diceretur, habere hæc nomina meruit. Leges etiam
 Romanorū, quarū prolixitas nimia erat, & inutilis dissonantia, mirabili breui-
 tate correxuit. Nam omnes constitutiones principum, quæ utiq; in multis uolu-
 minibus habebant, intra XII libros coartauit. Idem quoq; uolumen Codicem
 Iustiniani appellari præcepit: rursusq; singulorū magistratuū siue iudicū leges,
 quæ usq; ad duo millia penē librorum erant extensæ, intra L. librorū numerū
 redegit: eumq; codicem Digestorū, siue Pandectarū uocabulo nuncupauit.
 Quatuor etiā institutionū libros, in quibus breuiter uniuersarū legum textus
 comprehenditur, nouiter composuit: nouas quoq; leges, quas ipse statuerat, in
 unum uolumē redactas, id est codicem, Nouellam nuncupari sanciuit. Extruxit
 quoq; idem princeps intra Constantinopolim urbem ipsi domino, qui est sa-
 pientia Dei patris, templum, quod græco uocabulo *ἀγία σοφία*, id est, sanctam
 sapientiam nominauit. Cuius opus adeo cuncta ædificia excellit: ut in totis ter-
 rarum spatijs huic simile non possit inueniri. Erat enim hic princeps fide catho-
 licus, in operibus rectus, in iudicijs iustus: ideóq; omnia ei concurrebant in bo-
 num. Huius temporibus Cassiodorus apud urbem Romam tam sæculari q̄
 diuina scientia claruit: qui inter cætera, quæ nobiliter scripsit, psalmorū occulta
 præcipue potentissime reserauit. Hic primū COS. deniq; senator, ad postremū
 uero monachus extitit. Hoc etiā tempore Dionysius Alba in urbe Roma con-
 stitutus, paschalem calculum miranda argumētatione cōposuit. Tuncq; nihilo-
 minus Arator Ro. ecclēsiæ subdiaconus poëta mirabilis, apostolorū actus uer-
 sibus hexametris exarauit. His quoq; diebus beatissimus Benedictus pater, &
 primus in loco, qui Sublacus dicitur, qui ab urbe Roma XL millibus passuum
 abest: & postea in castro Casini, quod Clarum appellatur, & magnæ uitæ meri-
 tis, & apostolicis uirtutibus effulsit. Igitur cum circumquaq; Langbardorum
 uictoriæ personarent: Narfes chartularius imperialis, qui tunc præerat Italia,
 bellum aduersus Totilam Gotthorū regem præparans, cum iam pridē Lang-
 bardos fœderatos haberet, legatos ad Alboinū dirigit, quatenus ei pugnaturū
 cum Gotthis auxiliū ministraret. Tunc Alboinus electam è suis manū direxit:
 qui Romanis aduersus Gotthos suffragium ferrent, qui per maris Adriatici si-
 num in Italiam transuecti, sociati Romanis, pugnā inierūt cum Gotthis. Qui-
 bus usq; ad internitiōnē deletis pariter cum suo Totila rege, onerati multis mu-
 neribus uictores ad propria remearunt: omniq; tempore, quo Langbardi Pan-
 noniam possederūt, Romanæ Reip. aduersus æmulos adiutores fuerunt. Tunc
 quoq; apud Constantinopolim Priscianus Casariensis Grāmaticæ artis (ut ita
 dixerim) pfunda rimatus est. His tēporib⁹ Narfes etiā Bucellino duci bellū in-
 tulit: quē Theudebertus rex Francorū cū in Italiā introisset, reuersus ad Gallias
 cum

cum Amingho duce ad subiiciendam Italiam reliquerat. Qui Buccellinus cum penè totam Italiam direptionibus uastaret: & Theudeberto suo regi de præda Italiæ munera copiosa cõferret: & cum in Campania hyemare disponderet: tandem in loco, cui Tanetum nomē est, graui bello à Narsete superatus, extinctus est. Aminghus uero, dum Auidin Gotthorū comiti contra Narsetē rebellanti auxilium ferre conatus fuisset, utrique à Narsete superati sunt. Auidin captus, Constantinopolim exulatur. Aminghus uero qui ei auxilium præbuerat, Narsetis gladio perimitur. Tertius uero Francorū dux nomine Leutharius, Buccellini germanus, dum multa præda onustus ad patriam cuperet reuerti, inter Veronam & Tridentum iuxta lacum Benacum, propria morte defunctus est. Habuit nihilo minus Narfes certamen aduersus Sindual Brentorū regem: qui adhuc de Herulorū stirpe remanserat, quos secum in Italiam ueniēs, solummodo Odoacer adduxerat. Huic Narfes fideliter sibi primū adhærenti, multa beneficia cõtulit. Sed nouissime superbe rebellantē, & regnare cupientē, bello superatum & captum, celsa de trabe suspēdit. Eo quoq; tēpore Narfes patritius per Dagistheum magistrū militū, uirum bellicosum & fortē, uniuersos Italiæ fines obtinuit. Hic Narfes quidem primus chartularius fuit: deinde propter uirtutē, merito patritiatus honorē meruit. Erat autē uir piissimus, in religione catholicus, in pauperes munificus, in recuperandis basilicis studiosus satis: uigilijs, & orationibus in tantum studens, ut plus supplicationibus ad eum profusis, quàm armis bellicis uictoriam obtineret. Inter hæc Iustiniano principe uita decedente, Iustinianus minor Remp. apud Constantinopolim regendam suscepit. His quoq; tēporibus Narfes patritius, cuius ad omnia studium uigilabat: Vitalem episcopum Altinæ ciuitatis, qui ante annos plurimos ad Francorū regem confugerat: hoc est, ad Agathensem ciuitatē, tandem apprehensum apud Siciliam exilio damnauit. Igitur deleta uel superata, Narfes omni Gotthorū gente, & his quoq; de quibus diximus, pari modo deuictis, dum multū auri & argenti, seu cæterarū rerū diuitias acquisisset: magnā ab his ducibus, qui multa cõtra hostes eorū laborauerat, inuidiam pertulit: qui cõtra eum Iustino Augusto, & eius coniugi Sophia in hæc uerba suggererunt dicentes: Quia expedierat Romanos Gotthis potius seruire, quàm Græcis, ubi Narfes eunuchus imperat, & nos seruitio opprimit, & hoc noster piissim⁹ princeps ignorat: Aut libera nos de manu eius, aut certe & ciuitatē Romā, & nosmetipsos gentibus tradimus. Cuius hæc Narfes audisset, hæc breuiter retulit uerba: Si male feci cum Romanis, male inueniam. Tunc Augustus in tantū aduersus Narsetem commotus est: ut statim in Italiam Longinum præfectum mitteret, qui Narsetis locum obtineret. Narfes uero his cognitis, ualde pertimuit: & in tantum maxime à Sophia Augusta territus est, ut rēgredi ultra Constantinopolim non auderet. Cui illa inter cætera, quod eunuchus erat, hoc fertur mandasse, ut cum puellis in gynecio lanarum faceret pensas diuidere. Ad quæ uerba Narfes dicitur hæc responsa dedisse. Talem se telam orditurum, qualem ipsa dum uiueret, deponere non posset. Itaque odio, metuque exagitatus, in Neapolim Campaniæ ciuitatem secedens

secedens, legatos mox ad Langbardorum gentem dirigit, ut paupera Pannoniorum rura desererent: & ad Italiam cunctis repletis diuitijs possidendam uenirent. Simulq; multimoda pomorum genera, aliarumq; rerum species, quarum Italia ferax est, mittit: quatenus eorum ad ueniendum animos possit allicere. Langbardi lata nuntia, & quæ ipsi præcipue optabant, gratanter suscipiunt. Deniq; futuris commodis animos attollunt: continuo apud Italiam terribilia noctu signa uisa sunt: hoc est, igneæ acies in cælo apparuerunt, eum qui postea effusus est, sanguinè coruscantes. Narses uero de Campania Romam regressus, ibidem non post multum tempus ex hac luce subtractus est. Cuius corpus positum in locello plumbeo, cum omnibus eiusdem diuitijs, Constantinopolim est perlatum.

IVSTINIANVS IUNIOR.

PER hæc tempora apud Constantinopolim, ut supra præmissum est, Iustinianus minor regnabat, uir in omni avaritia deditus, contemptor pauperum, senatorum spoliator. Cui tanta fuit cupiditatis rabies, ut arces iuberet ferreas fieri: in quibus ea, quæ rapiebat, auri talenta congregaret. Quæ etiam ferunt in hæresim Pelagianam delapsus. Hic cum à diuinis aurem cordis auerteret, iusto dei iudicio, amisso rationis intellectu, amens effectus est. Hic & Tiberium Cæsarem adsciuit, qui ei palatium uel singulas prouincias gubernaret, hominem iustum, utilem, strenuum, sapientem, eleemosynarium, in iudicijs æquum, in uictorijs clarum, & quod his omnibus supereminet, uerissimum Christianum. Hic cum multa de thesauris, quos Iustinianus aggregauerat, pauperibus erogaret: Sophia Augusta frequētius increpabat eum, quod Remp. redegisset in paupertatem, dicens: Quod ego multis annis congregaui, tu infra paucum tempus prodige dispergis. Aiebat autem ille: Confido in domino, quia non deerit pecunia fisco nostro, tantum ut pauperes eleemosynam accipiant: ut captiui redimantur: hoc est magnus thesaurus, dicente domino: Theaurizate uobis thesauros in cælo, ubi neq; erugo, neq; tinea corrumpit: & ubi fures non effodiunt, nec furantur. Ergo de his, quæ dominus tribuit, congregemus thesauros in cælo, & dominus nobis augere dignabitur in sæculo.

TIBERIVS CONSTANTINVS.

MIGITVR cum Iustinianus XI annis regnasset, amentiam quam incurerat, tandem cum uita finiuit. Bella sanè, quæ per Narsetem patritium Gotthis, uel Francis illata superius per anticipationem diximus, huius temporibus gesta sunt. Deniq; & cum Roma temporibus Benedicti papæ, uastantibus omnia per circuitum Langbardi, famis penuria laboraret, multa frumenti millia nauibus ab Aegypto dirigens, eam sub studio misericordiae releuauit. Mortuo igitur Iustiniano, Tiberius Constantinus Romanorum regum

regum quinquagesimus sumpsit imperium. Hic cum, ut superius diximus, Iustiniano adhuc Cæsare palatium regeret, & multas quotidie elemosynas faceret, magnam ei dominus copiam subministravit. Nam deambulans per palatium, uidit in pavimento domus tabulam marmoream, in qua erat crux dominica sculpta, & ait: Crucem domini, qua frontem nostram & pectora munire debemus, eam sub pedibus cõculamus? & dicto citius iussit eandem tabulam auferri de fossa. Qua leuata atq; erecta, inueniunt subter & aliam hoc signum habentem, qui & ipsam iussit auferri. Qua amota, reppererunt & tertiam: iussuq; eius cum hæc fuisset ablata, inueniunt magnum thesaurũ, habentẽ supra mille auri centenaria, Sublatũq; aurum, pauperibus adhuc abundantius q̃ consuetus fuerat, largitur. Narses quoq; patritius Italiæ, cum in quadam ciuitate intra Italiam domum magnam haberet, ad supra memoratam urbem aduenit: ibiq; in domum suam occulte cisternam magnam fodit, in qua multa millia centenariorum auri, atq; argenti reposuit: interfectisq; omnibus conscijs, uni tantummodo hoc per iuramentum ab eo exigens commẽdauit. Defuncto uero Narsete, supradictus senex ad Cæsarem Tiberium ueniens dixit: Si mihi aliquid prodest, inquit, magnam rem Cæsar dicam. Cui ille, Dic ait, quid uis: proderit enim tibi, si quod nobis profuturũ esse narraueris. Thesaurum, inquit, Narsetis reconditum habeo, quod in extremo uitæ positus, celare non possum. Tunc Cæsar Tiberius gauisus, mittit usq; ad locum pueros suos. Præcedente uero senne, hi sequuntur attentis: peruenientesq; ad cisternam, deopertaq; ingrediuntur. In qua tantum auri uel argenti repertum est, ut per multos dies uix à deportantibus potuisset euacuari. Quæ ille penè omnia, secundum morem suum, erogatione largiflua dispensauit egenis. Hic cum Augustalem coronã accepturus esset: eumq; secundum cõsuetudinẽ ad spectaculum cum populus expectaret, insidias ei præparauit Sophia Augusta, ut Iustinianum Iustini nepotem ad dignitatem imperatoriã sublimaret. Ille per loca sancta prius procedens, deinde uocato ad se pontifice urbis, cum consulibus, ac præfectis palatium ingressus, indutus purpura, diademate coronatus, throno imperiali impositus, cum immensis laudibus in regni gloria est cõfirmatus: quod eius aduersarij audientes, nihilq; ei qui in domino spem suam posuerat, officere ualentes, magno sunt confusionis pudore cooperti. Transactis autem paucis diebus, Iustinianus pedibus se proiecit Imperatoris, ob meritum gratiæ xv ei auri centenaria deferens: quem ille secundum patientiæ suæ meritum colligens, sibi in palatio assistere iussit. Sophia uero Augusta immemor promissionis, quam quondam in Tiberium habuerat, insidias ei tentauit ingerere. Procedente autẽ eo ad uillam, ut iuxta ritum imperialem xxx diebus ad uindemiam iucundaretur: uocato Iustiniano, uoluit eum sublimare in regno: quo comperto, Tiberius cursu ueloci Constantinopolim regreditur: apprehensãque Augustam, omnibus thesauris expoliavit, solum ei uictum quotidianum in alimẽto relinquens. Segregatisq; pueris eius ab ea, alios ex fidelibus suis posuit, qui ei parerent: mandans profus, ut nullus de anterioribus ad eam haberet accessum. Iustinianum uero uerbis

uero uerbis solummodo obiurgatum, tanto in posterum amore dilexit, ut filio eius filiam suam promitteret, rursusque filio filiam suam expeteret. Sed hæc res minime, quam ob causam nescio, ad effectum peruenit. Huius exercitus ab eo directus, Persas potentissime debellauit: uictorque regrediens, tantam molem prædæ cum XX pariter elephantis detulit, ut humanæ crederetur posse sufficere cupiditati.

MAVRITIVS.

IBERIVS igitur Constantinus postquam imperium VII rexe rat annis, sentiens sibi diem mortis imminere, unâ cum cōsilio Sophiæ Augustæ, Mauritium genere Cappadocem, uirum strenuum ad imperium elegit: ornata inque suam filiam regali bus ornamentis eam tradidit ei, dicens: Sit tibi imperium meū cū hac puella concessum: utere eo felix, memor semper, ut æquitate & iustitia delecteris. Hæc postquam dixit, de hac luce ad æternam patriam migravit, magnum luctum populis de sua morte relinquēs. Fuit enim summæ bonitatis, in eleemosynis promptus, in iudicio iustus, in uindictâo cautissimus: nullum despiciens, sed omnes in bona uoluntate complectens: omnes diligēs, ipse quoque est dilectus à cunctis. Quo defuncto, Mauritius indutus purpura, redimitus diademate, ad curiam processit: acclamatiscque sibi laudibus post largita populo munera, primus ex Græcorum genere in imperio confirmatus est. Hoc tempore Mauritius imperator, Childepertho Francorum regi L. milia solidorū per legatos suos direxit, ut cū exercitu super Langbardos irrueret, eosque de Italia exterminaret: qui cum innumera Francorum multitudine in Italiam subito introiuit. Langbardi uero in ciuitatibus se communientes, intercurrentibus legatis, oblatiscque muneribus, pacem cum Childepertho fecerunt. Qui cum ad Gallias remeasset: cognito imperator Mauritius, quia cum Langbardis fædus inierat, quod ei ob detrimentum Langbardorum dederat, repetere cœpit. Sed ille suarum uirium fretus potentia, pro hac re nec responsum reddere uoluit. His ita gestis, Autharis rex Brixellum ciuitatem super Padi marginem positam, expugnare aggressus est: in qua Dociruph dux à Langbardis cōfugerat: seque partibus imperatoris tradens, sociatus militibus Langbardorum exercitui fortiter resistebat. Iste ex Sueuorum, hoc est Alemānorum gente oriundus inter Langbardos creuerat: & quia erat forma idoneus, ducatus honorem meruerat. Sed ubi occasione ulciscendæ suæ captiuitatis reperit, contra Langbardorū ilico arma surrexit. Aduersus quæ Langbardi grauiâ bella gesserunt: tandemque eum cum militibus quos ducebat, exuperantes Rauennâ cedere compulerunt. Brixellus capta est, murique eius usque ad solum destructi sunt. Post hæc Autharis rex cum Smaragdo patritio, qui tunc Rauennæ præerat, usque in annum tertium pacem fecit. Denique per Benedictum papam Pelagius Romanæ ecclesiæ Pontifex absque iussione principis ordinatus est, eo quod Langbardi Romam

Bb per circuitū

per circuitum obsiderent, ne posset quisquam à Roma progredi. Hic Pelagius Helix Aquileiensi episcopo, nolenti tria capitula Chalcedonensis synodi suscipere, epistolam satis utilem misit: quam beatus Gregorius cum esset adhuc diaconus, conscripsit. Rursum Mauritus Augustus legatos ad Childepertum mitens, eum ut contra Langbardos exercitum in Italiam dirigeret, persuasit. Childepertus existimans suam adhuc Germanam apud Constantinopolim uiuere, legatis Mauritiij acquiescens, ut suam posset forem accipere, iterum aduersus Langbardos Francorum exercitum ad Italiam direxit: contra quos dum Langbardorum acies properarent, Franci & Alemanni inter se dissensionem habentes, sine ullius conquisitione ad patriam sunt reuersi. Eo tempore fuit diluuium in finibus Venetiarum & Liguria, seu ceteris regionibus Italiae, quale post Noe tempora creditur non fuisse. Factae sunt lacunae possessiones seu uillarum, hominumque pariter & animantium magnus interitus. Destructa sunt itinera, dissipatae uiae. Tantum tunc Athelis fluuius excreuit, ut circa basilicam sancti Zenonis martyris, quae extra Veronensis urbis muros sita est, usque ad superiores fenestras aquae pertingerent. Licet, sicut beatus Gregorius postea Papa scripsit, in eandem basilicam aqua minime introiuit. Urbis quoque eiusdem Veronensis muri ex parte aliqua, eadem sunt inundatione subruti. Facta est autem haec inundatio XVI Calend. Nouemb. Sed & tantae coruscationes & tonitrua fuerunt, quantae fieri uix aestiuo tempore solent. Post duos quoque menses eadem urbs Veronensium magna ex parte incendio concremata est. In hac diluuij effusione intantum apud urbem Romam fluuius Tyberis excreuit, ut aquae eius super muros urbis influerent, & maximas in ea regiones occuparent. Tunc per alueum eiusdem fluminis, cum multa serpentum multitudine draco etiam magna miraeque magnitudinis per urbem transiens, usque ad mare descendit. Subsecuta est statim hanc inundationem grauissima pestilentia, quam inguinariam appellant: quae tantae populū stragi destinauit, ut de inestimabili multitudine uix pauci remanerent. Primumque Pelagium Papam uirum uenerabilem perculit, & sine mora extinxit. Deinde pastore interempto, sese per populum extendit. In hac tanta tribulatione beatissimus Gregorius, qui tunc Leuita erat, à cunctis generaliter Papa electus est: qui dum septiformem litaniam fieri ordinasset, unius horae spatio dum hi deum precarentur, LXXX ex eis subito ad terram corruentes, spiritum exhalarunt. Septiformis autem litania dicta est, quia omnis urbis populus à beato Gregorio in septem partibus deprecaturus dominū est diuisus. In primo namque choro fuit omnis derus: in secundo omnes abbates cum monachis suis: in tertio omnes abbatissae cum congregationibus suis: in quarto omnes infantes: in quinto omnes laici: in sexto uniuersae uiduae: in septimo omnes mulieres coniugatae. Ideo autem de beato Gregorio plura dicere omittimus, quia iam ante aliquot annos eius uitam deo auxiliante texuimus: in qua ea quae dicenda erant, iuxta tenuitatis nostrae uires uniuersa descripsimus. Hoc tempore idem beatus Gregorius, Augustinum, & Melitum, & Ioannem

annem, cum alijs pluribus monachis timentibus deum, in Britanniam misit, eorumque prædicatione ad CHRISTVM Anglos cōuertunt. His diebus defuncto Helia Aquileiensi patriarcha, postquam xv annis se sacerdotem gesserat; Seuerus huic succedens, regendam suscepit ecclesiam: quem Smaragdus patritius ueniens de Rauenna, in gradus per semetipsum basilica trahens, Rauennam eum in curiā duxit: cum alijs tribus ex Histria episcopis, id est Ioanne Parentino, & Seuero atque Vindemio, nec non etiam Antonio iam sene ecclesiæ defensore: quibus comminans exilia, atque uiolentiam inferens, communicare compulit Ioanni Rauennati episcopo, trium capitulorum damnatori, qui à tempore papæ Vigilij uel Pelagij Romanæ ecclesiæ desciuerant societate. Exempto uero anno, e Rauenna ad gradus reuersi sunt: quibus nec plebs communicare uoluit, nec ceteri episcopi eos receperunt. Smaragdus patritius à dæmonio nõ iniuste correptus, successorem Romanorũ patritius accipiens, Constantinopolim remeauit. Post hæc facta synodus x episcoporum, in Martiniano congregatur: ubi receperunt Seuerum patriarcham Aquileiensem, dantem libellum erroris sui, qui trium capitulorum damnatoribus communicat Rauennæ. Nomina uero episcoporum qui se ab hoc schismate continuerunt, hæc sunt: Petrus de Altino clarissimus, Ingenuus de Sabione, Angelus Tridētinus, Junior Veronensis, Horontius Vicentinus, Rusticus de Taruisio, Fonteius Feltrinus, Agellus de Acedo, Laurentius Belunensis, Massentius Iulienensis, & Adrianus Polentis. Cum patriarcha autem communicauerunt isti episcopi, Seuerus Parentinus, Ioannes patritius, Vindemius, & Ioannes.

PHOCAS,

MGITVR Mauritius Augustus, postquam unum & xx annis rexit imperiũ cū filijs Theodosio & Tiberio, Constantinõque, à Phoca, qui fuit strator prisca patritij, occiditur. Fuit autem utilis Reipub. nam sæpe contra hostes dimicans, uictoriam obtinuit. Hunni quoque, qui & Auares appellantur, eius uirtute deuicti sunt. His diebus defuncto Seuero patriarcha, ordinatur loco eius Ioannes abbas patriarcha in Aquileia uetere, cum cōsensu regis etiam Gisulfi ducis. In gradus quoque ordinatus est à Romanis Candianus antistes, Rursus mense Nouembri & Decembri stella Cometes apparuit. Candiano uero defuncto, apud gradus ordinatur patriarcha Epiphanius, qui primicerius notariorũ ab episcopis, qui erant sub Romanis: & ex illo tempore ceperunt esse duo patriarchæ. Phocas igitur, ut præmissum est, extincto Mauritio, eiusque filijs, Romanorum regnum inuadit. Per octo annorum curricula principatus est. Hic rogante papa Bonifacio, statuit sedem Romanæ ecclesiæ, ut caput esset omnium ecclesiarum: quia ecclesia Constantinopolitana primum se omnium ecclesiarum scribebat. Idem alio papa Bonifacio petente, iussit in ueteri Fano, quod Pan-

Bb 2 theon

theon uocabatur: ablatiſ idolatriæ ſordibus, eccleſiam beatæ ſemper uirginis Mariæ, & omnium ſanctorum martyrum fieri: ut ubi quondam omnium non deorum, ſed dæmoniorum cultus agebatur, ibi deinceps omnium fieret memoria ſanctorū. Huius tempore, Perſini & Veneti per orientem & Aegyptum ciuile bellum faciunt, ac ſeſe mutua cæde proſternunt. Perſæ quoque aduerſus Rempub. grauiffima bella gerentes, multas Romanorum prouincias, & ipſam Hieroſolymam auferunt: & deſtruentes eccleſias, ſancta quoq; profanantes, inter ornamenta locorum ſanctorum uel cōmunium, etiam uexillum Dominicæ crucis abducunt.

HERACLIANVS, EIVSQVE POSTERI.

ONTRA hunc Phocam Heraclianus, qui Africam regebat, rebellauit: atq; cum exercitu ueniens, eum uita, regnōq; priua uit, remq; publicam Romanam Heraclius eiufdem filius regendam ſuſcepit. His diebus deſuncto Heraclio Auguſto, apud Conſtantinopolim Heracionas eius filius cum matre Martina regni iura ſuſcepit, rexitq; imperium duobus annis. Quo uita decedēte, ſucceſſit in loco eius Conſtantiuſ germanuſ eiufdem filiuſ Heraclij: imperauitq; menſibus VI. Hoc etiā mortuo, Conſtātinuſ eiufdē filiuſ ad regni dignitatem aſcendit, tenuitq; regnum annis XXVIII. Circa hæc tempora, regis Perſarum coniuux nomine Cæſarea, de Perſide exiens, cum pau cis ſuis fidelibus priuato habitu propter CHRISTIANÆ fidei amorē Con ſtantinopolim uenit. Quæ ab impatore honorifice ſuſcepta, poſt aliquot dies, ut deſyderabat, baptiſmum conſecuta eſt, & ab Auguſta de ſacro fonte leuata eſt. Quod uir eiuf Perſarum rex audiens, legatuſ Conſtantinopolim ad Augu ſtum direxit, quatenuſ eidem uxorem ſuam redderet. Qui ad imperatorem ue nientes, uerba regis Perſarum nunciant: qui requirebat ſuam reginam. Impera tor hoc audiens, remq; omnino ignorans, eiſ reſponſum reddidit dicens, De re gina quam quæritis, fatemur noſ nihil ſcire, præterquam quod ad noſ hic ali qua mulier priuato habitu aduenit. Legati uero reſponderunt dicentes, Si pla cet noſtro conſpectui, uolumuſ hanc, quam dicitis, mulierem uidere. Quæ cum iuſſu imperatoris adueniſſet, mox ut eam legati conſpiciūt, ad eiuf ueſtigia pro uoluuntur: eiſq; uenerabiliter, quia eam uir ſuuf requireret, ſuggerunt. Quibuſ illa reſpondit, Ite renunciare regi ueſtro & domino, quia niſi ſicut ego iam cre didi, ita & ipſe CHRISTVM crediderit, me iam ultra conſortem tori habere nō poterit. Quid multa? Legati reuerſi ad patriam, uniuerſa quæ audierant, Re gi renunciant. Qui nihil moratuſ, cum LX millibuſ uiriſ Conſtantinopolim pacifice ad imperatorem uenit: à quo gratanter & ſatiſ digne ſuſceptuſ eſt: qui cum uniuerſiſ CHRISTVM dominum credens, pariter cum omnibuſ ſacri bap tiſmatis unda perfuſuſ, & ab Auguſto de fonte leuatuſ, catholica fide confir matus eſt: multiſq; muneribuſ ab Auguſto honoratuſ, accepta ſua coniuge, læ tuſ & gaudens ad ſuam patriam repedaui.

Conſtantiuſ

CONSTANTINVS.

HIS DIEBUS Constantinus, qui & Constans est appellatus, Italia à Langbardorum manu eruere cupiens, Constantinopolim egressus per litora iter habens, Athenas uenit. Indèq; mare transgressus Tarentum applicuit. Qui tamè prius ad solitariū quèdam, qui prophetiæ spiritum habere dicebatur, abiit: studiose ab eo sciscitans, utrum gentem Langbardorum, quæ in Italia habitabat, superare & obtinere posset. A quo cum seruus dei spatium unius noctis expetisset, ut pro hoc ipso dominum supplicaret: factò mane ita eidem Augusto respondit: Gens Langbardorū superari modo ab aliquo non potest: quia regina quædam ex alia prouincia ueniens, basilicam beati Ioannis Baptistæ in Langbardorum finibus construxit: & propter, hoc ipse beatus Ioannes pro Langbardorum gente continuo intercedit. Veniet autem tempus, quando ipsum oraculū habebitur despectui, & tunc gens ipsa periet. Quod nos ita factū esse probauimus, quia ante Langbardorū perditionē, eandē beati Ioannis basilicā, quæ utiq; in loco, qui Modocia dicitur, est constituta, p uiles personas ordinari conspeximus: ita, ut indignis personis & adulterinis nō uitæ merito, sed præmiij datione largiretur. Igitur, ut diximus, cum Constans Augustus Tarentum uenisset, egressus exinde Beneuentanorū fines inuasit: omnesq; per quas penè uenerat, Langbardorum ciuitates cepit, Luceriāmq; opulentam Apulia: ciuitatem expugnatam fortius inuadens diruit, & ad solum usq; prostrauit. Acheruntiam sanè propter munitissimam loci positionem capere minime potuit. Deinde cum omni suo exercitu Beneuentum circundedit, & eam uehementer expugnare cœpit. Vbi tunc Romualdi filius adhuc iuuentulus ducatum tenebat: qui statim ut imperatoris aduentum cognouit, nutritiū suum nomine Sefualdum ad patrē Grimoaldum trans Padum direxit: obsecrans eum, ut quantocyus ueniret, filiōq; suo, ac Beneuetanis, quos ipse nutrierat, potenter succurreret. Quod Grimoaldus rex audiens, statim cum exercitu filio laturus auxilium, Beneuentum pergere cœpit: quem plures ex Langbardis in itinere relinquentes, quia expoliasset palatium, & iam nō reuersurus repeteret Beneuentum. Exercitus interim Constantis Beneuentum diuersis machinis uehementer expugnabat, & contra Romualdus cum Langbardis fortiter resistebat. Qui quàmuis cum tanta multitudine congregi manu propter paucitatem exercitus non auderet, frequenter tamen cum expeditis iuuenibus hostium castra irrumpēs, magnas eisdem inferebat undiq; clades. Cuiq; Grimoaldus, eius pater iam properaret, eundē nutritium eius, de quo præmissimus, ad filium misit, qui ei suum aduentum nunciaret. Qui cum propè Beneuetum uenisset, à Græcis captus, imperatori delatus est: qui ab eo unde ueniret requirens, ille se à Grimoaldo rege uenire dixit: eundemq; regem citius aduentare nunciauit. Statimq; imperator territus, consilium cum suis iniit, quatenus cum Romualdo pacisceretur, ut Neapolim possit reuerti: acceptaq; obside Romualdi sorore, cui

B b 3 nomen

nomen Gisa fuit, cum eodem pacem fecit. Eius uero nutritium Gesualdum ad muros duci præcepit, mortem eidem minatus, si aliquid Romualdo, aut ciuibus de Grimoaldi aduentu nunciaret. Sed potius quidem asseueraret, eundem uenire minime posse. Quod ille se facturum, ut ei præcipiebatur, promisit: sed cum prope muros aduenisset, uelle se Romualdum uidere dixit: quò cum Romualdus citius aduenisset, sic eum allocutus est: Constans esto domine Romualde, & habens fiduciam: noli turbari, quia tuus genitor citius tibi præbiturus auxilium aderit. Nam scias eum ista nocte iuxta Satircum fluuium cum ualido exercitu manere: tantum obsecro, ut misericordiam exhibeas cum mea uxore & filijs: quia gens ista perfida me uiuere non sinet. Cumq; hoc dixisset, iussu imperatoris caput eius abscissum, atque cum belli machina, quam petriam uocant, in urbem proiectum est. Quod caput Romualdus sibi iussit deferri: idq; lachrymis osculatus est, dignoque in loco tumulari præcepit. Metuens subito Grimoaldi regis aduentum Imperator, dimissa Beneuenti obsidione, Neapolim proficiscitur: cuius tamen exercitum Micola Capuanus comes, iuxta fluenta Caloris fluminis, qui usque hodie pugna dicitur, uehementer attriuit. Postquam uero imperator Neapolim peruenit, unus ex eius optimatibus cui nomen Saburrus erat, ab Augusto, ut fertur, xx millia militum expetiit. Secq; cum Romualdo pugnaturum, uictoremq; spondit. Qui cum accepto exercitu ad locum, cui nomen Floritius est, aduenisset, ibiq; castra posuisset: Grimoaldus, qui iam Beneuentum aduenerat, hæc audiens, contra eum proficisci uoluit. Cui filius Romualdus, Non est opus, inquit, sed tantum nobis partem de uestro exercitu tribuite. Ego, deo fauente, cum eo pugnabo: & cum uicero, maior utiq; gloria potentia uestræ ascribetur. Factumq; est, ut accepta aliqua parte de patris exercitu, pariterq; cum suis hominibus contra Saburrum proficiscitur: qui prius quam bellum cum eo iniret, à quatuor partibus tubas insonare præcepit. Cumq; utraq; acies forti intentione pugnarent, tunc unus de regis exercitu nomine Amangus, qui contum regium ferre erat solitus, quendam Græculum eodem conto utrisque manibus fortiter percutiens, de sella super quam equitabat, sustulit, eumq; in aëra supra caput suum leuauit. Quod cernens Græcorum exercitus, immenso pauore perterritus, in fugam conuertitur: ultimq; pernicie casus, sibi fugiens mortem, Romualdo & Langbardi uictoriam peperit. Ita Saburrus, qui se imperatori suo uictoriae trophæum de Langbardi promiserat patrare, ad eum cum paucis remeans, ignominiam deportauit. Romualdus uero patrata de inimicis uictoria, Beneuentum triumphans ingressus est, patriq; gaudium, & cunctis securitatem sublato hostium timore conuexit. At uero Constans Augustus, cum nihil se contra Langbardos gessisse conspiceret, omnes sauitiæ suæ minas contra suos, hoc est Romanos contorsit. Nam ingressus Neapolim, Romam perrexit, cui sexto ab urbe milliario Vitalianus papa cū sacerdotibus, & Romano populo occurrit. Qui Augustus cum ad beati Petri limina peruenisset, obtulit ibi pallium auro

textum,

textum: & manens apud Romam diebus XII. omnia quæ fuerant antiquitus instructa ex ære, in ornamentum ciuitatis depofuit: intantum, ut etiam basilicam beatæ Mariæ, quæ aliquando Pantheon uocabatur, & condita fuerat in honorem omnium deorum, & iam ibi per concessionem superiorum principum, locus erat omnium martyrum, discoperiret, tegulasq; areas exinde auferret, easq; simul cum omnibus alijs ornamentis Constantinopolim transmitteret. Deinde reuersus imperator Neapolim, in litore Tyrreno perrexit ciuitatem Rheginam. Ingressusque Siciliam, per indictionem septimam habitauit Syracusas: & tales afflictiones in suo populo, seu habitatoribus, uel possessoribus Calabria, Sicilia, Africa, atque Sardinia exercuit, quales antea nunquam auditæ sunt: ita, ut etiam uxores à maritis, uel filij à parentibus separarentur. Sed & alia multa & inaudita harum regionum populi sunt perpessi: ita, ut alicui spes uitæ non relinqueretur. Nam & uasa sacra, uel similia sanctarum dei ecclesiarum, imperiali iussu, & Græcorum auaritia sublata sunt. Mansit autem imperator in Sicilia ab indictione septima, usque in duo decimam: sed tandem tantarum iniquitatum pœnas luit. Atqui dum se in balneo lauaret, à suis extinctus est: & ibidem magna cum solennitate à suis, ut de cuit, tumulo traditus est.

C O N S T A N T I N V S.

NTERFECTO IGITUR apud Syracusas Constante imperatore, Mezentius in Sicilia regnum arripuit: sed absq; orientalis exercitus uoluntate, contra quem Italia milites, alij per Histriam, alij per partes Campaniæ, alij uero à partibus Africa & Sardinia uenientes in Syracusas, eum uita priuarunt. Multiq; ex iudicibus eius obruncati, Constantinopolim perducti sunt, cum quibus pariter & falsi imperatoris caput est deportatum. Hac audiens gens Sarracenorum, quæ iam Alexandriam & Aegyptum peruaserat, subito cum multis nauibus uenientes, Siciliam inuadunt, Syracusas ingrediuntur, multa inq; stragem faciunt populorū, uix paucis euadentibus per munitissima castra & iuga cōfugerunt montium, auferentes quoq; prædam nimiam, & omnem illum, quem Constans Augustus à Roma abstulerat ornatum in re & diuersis speciebus, sicq; Alexandriam simul reuersi sunt. Porrò regis filia, quam de Beneuento obsidis nomine sublatam diximus, in Siciliam ueniens, diem suū clausit extremū. Igitur extincto, ut diximus, apud Sicilia Constante Augusto, punitoq; qui ei successerat, Mezentio tyranno, Romanorū regnū Constantinus Constantij Augusti filius suscepit regendū, Romanisq; principatus est annis X & VII. Constantij sanè tēporibus Theodorus archiepiscopus, & Adrianus his tēporibus abbas existens, uir æque doctissimus, à Vitaliano tūc papa missi in Britannia, plurimas ecclesias Anglorū doctrina ecclesiastica fruge fecunda-

Bb 4 runt:

runt. È quibus etiam Theodorus archiepiscopus peccantium iudicia quantis supplicijs, sed pro unoquoque peccato quis pœnitere debeat, mirabili & discreta consyderatione uenustissime ac multum notabiliter descripsit. Dum hæc geruntur, hæresis apud Constantinopolim orta est: quæ ita opinando errauit, quia unam in domino nostro IESV CHRISTO uoluntatem & operationem asseuerabat. Hanc autem hæresim excitarunt Gregorius patriarcha Constantinopolitanus, Macharius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus. Quam ob causam Constantinus Augustus $\overline{\text{CL}}$. episcopos congregari fecit, inter quos fuerunt etiam legati sanctæ Romanæ ecclesiæ, missi ab Agathone papa. Ioannes diaconus, & Ioannes Portuensis episcopus, qui omnes eandem hæresim damnauerunt. Ea hora tantæ araneorum telæ in medio populi ceciderunt, ut omnes mirarentur: ac per hoc significatum est, quod sordes hæreticæ prauitatis depulsæ sunt: & Gregorius quidem patriarcha correctus est. Cæteri uero in sua defensione perseverantes, anathematis sunt ultione compulsi. Eo tempore Damianus Tici-nensis ecclesiæ episcopus, sub nomine Mansueti Mediolanensis archiepiscopi hac de causa satis utilem, rectæq; fidei epistolam composuit, quæ in præfata synodo non mediocre suffragium tulit. Recta autem & uera fides est, ut sicut in domino nostro IESV CHRISTO duæ sunt naturæ, hoc est dei & hominis, sic etiam duæ credantur esse uoluntates siue operationes. Vis audire de eo, quod deitatis est? Ego, inquit, & pater unum sumus. Vis audire quod humanitatis? Pater maior me est. Certe secundum humanitatē cum euangelista ait, IESVS autem dormiebat in puppi super ceruical. Vide diuinitatem, Tunc surgens imperauit uentis & mari, & facta est tranquillitas magna. Hæc est sexta synodus uniuersalis Constantinopoli celebrata, & Græcorum sermone conscripta, tempore papæ Agathonis, & obsequente & adistente Constantino principe intra septa palatij sui.

I V S T I N I A N V S.

DEHINC apud Constantinopolim imperator moritur Constantinus, & eius minor filius Iustinianus Romanorum regnum suscepit: cuius per x annos gubernacula tenuit, ac Africam à Sarracenis abstulit, & cum eisdem pacem terra, mariq; fecit. Hic Sergium pontificem, quia in errorem illius synodi, quam Constantinopoli fecerat, fauere & subscribere noluit: misso Zacharia protospatario suo iussit Constantinopolim deportari. Sed militia Rauennæ, uicinarumque partium, iussa principis nefanda contemnens, eundem Zachariam cum contumelijs ab urbe Roma & iniurijs expulit. Contra hunc Iustinianum Leo augustalem dignitatem arripiens, eum imperio priuauit, regnumque Romanorum tribus annis regens, Iustinianum exulem in Ponto seruauit. Rursusque Tiberius contra hunc Leonem in-

surgens,

surgens, regnum eius inuasit. Eumq; toto, quo ipse regnauit, tempore, in eadem ciuitate custodia permaxima tenuit. Hoc tempore Aquileia ob imperitiam fidei, quantum uniuersale concilium suscipere diffidit, donec salutaribus beati papae Sergij monitis instructa, & ipsa huic cum cæteris CHRISTI ecclesijs annuere consentit. Facta est autem hæc synodus Constantinopoli temporibus papae Iulij sub Iustiniano principe, contra Theodorum & omnes hæreticos, qui beatam Mariam solum hominem, non deum & hominem genuisse affirmant. In qua synodo catholice est institutum, ut beata Maria semper uirgo *θεοτόκος* diceretur: quia, sicut catholica fides habet, non solum hominem, sed uere deum & hominem genuit. Hoc tempore apud Gallias in Francorum regnum Anchis Arnulfi filius, qui de nomine Anchisæ quondam Troiani creditur appellatus, sub nomine maioris domus gerebat principatū. At uero Iustinianus, qui amisso principatu, in Ponto exulabat, auxilio Trebellij Bulgarorum regis regnum rursus recipiens, eos qui se expulerant, patritios occidit. Leonem quoq; & Tiberium, qui locum eius usurparant, cepit, & in medio circo coram omni populo iugulari præcepit. Gallicinum uero patriarcham Constantinopolitanum erutis oculis Romam misit: Cyrumq; abbatem, qui eum in Ponto exulem aluerat, episcopum in loco Gallicini constituit. Hic Constantinum papam ad se uenire iubens, honorifice suscepit, ac remisit. Quem prostratus in terra, pro suis peccatis intercedere rogans, cuncta eius ecclesie priuilegia renouauit. Qui cum exercitum in Ponto mitteret ad cõprehendum Philippicum, quem ibi relegauerat: multum eum idem uenerabilis papa prohibuit, ne hoc facere deberet, sed tamen inhibere non potuit. Exercitus quoq; qui missus contra Philippicum fuerat, ad partem se Philippici contulit, eumq; imperatorem fecit: qui Constantinopolim contra Iustinianum ueniens, cum eo ab urbe milliario duodecimo pugnauit, uicit, & occidit, regnumq; eius adeptus est. Imperauit autē Iustinianus cum filio Tiberio in hac secunda uice annis VI. quem Leo in expulsionem illius naribus detruncauit. Qui post iterum assumpto imperio, quoties defluentem guttam rheumatis manu deterfit, penè toties aliquos ex ijs, qui contra eum fuerant, iugulari præcepit.

PHILIPPICVS.

AT VERO Philippicus, qui & Dardanes, postquam imperiali dignitate confirmatus est, Cyrum, de quo dixeramus, de pontificatu eiectum, ad gubernandum monasterium suum Pontum redire præcepit. Hic Philippicus Constantino papae literas prauis dogmatis direxit: quas ille cum apostolica sedis consilio respuit, & huius rei causa fecit picturas in porticu sancti Petri: quæ & gesta sex sanctarum synodum uniuersalium cõtinet. Nam & huiusmodi pictura, cum haberet in urbe regia, Philippicus iusserat auferri. Statuit populus, ne hæretici imperatoris nomen

toris nomen, aut chartam, aut figurā solitas suscipere. Vnde nec eius effigies in ecclesia introducta est, nec nomen ad missarum solennia prolatum. Hic cum annum unum & sex mensibus regnum gessisset, contra eum Anastasius, qui & Arthemius dictus est, insurgens, eum regno expulit, oculisq; priuauit, nec tamen occidit.

A N A S T A S I V S.

HIC ANASTASIUS literas Constantino papæ Romam per Scholasticum patritium, & exarchum Italiæ direxit: quibus se fautorem catholice fidei, & sanctæ sextæ synodi, uel concilij prædicatorem esse declarauit.

T H E O D O S I V S.

HOC TEMPORE Anastasius imperator, cassem in Alexandria contra Sarracenos direxit: cuius exercitus ad aliud uersus consiliū, ab itinere medio Constantinopolitanā urbem regressus, Theodosium orthodoxum inquirens, imperatorem elegit: atq; coactum in solio imperiali confirmauit. Qui Theodosius apud Niceam ciuitatem, Anastasium graui prælio uicit: datōq; sibi sacramento, eum clericum fieri, ac presbyterum fecit ordinari. Ipse uero ut regnum suscepit, mox in regia urbe imaginem illam uenerandam, in qua sanctæ synodus erant depictæ, & à Philippico fuerat deiecta, pristino in loco erexit. His diebus ita Tyberis fluuius inundauit, ut alueum suum egressus, multa Romanæ fecerit exitia ciuitati, ita, ut uia lata ad unam & semis staturam ex cresceret, atq; sancti Petri usque ad pontem Miluium aquæ descendentes contingerent. Mansit autem diebus septem, donec agentibus litanias crebras ciuibus, octauo demum die reuersæ sunt.

L E O.

INTER hæc defuncto imperatore Theodosio, qui uno solum modo imperiū rexerat anno, eius in loco Leo Augustus subrogatur. Hoc etiam tempore eadem Sarracenorum gens, cum immenso exercitu Constantinopolim circundedit, ac per continuum triennium obsedit, donec ciuibus multa instantia ad deum clamantibus, plurimi eorum fame, & frigore, bello, pestilentia, famēq; perirent, ac sic partes obsidionis abscederent. Qui inde egressi, Bulgarorum gentem, quæ est supra Danubium, bello aggrediuntur: & ab hac quoq; uicti, ad suas naues refugiunt. Qui cū altum peteret, irruente subita tempestate, plurimis etiam meris siue contritis nauibus, perierunt. Intra Constantinopolim uero trecenta millia pestilentia perierunt. Hac tempestate Leo imperator

rator apud Constantinopolim sanctorum imagines depositas incendit, Roma
 noq; pontifici similia facere, si imperialem gratiã habere uellet, mandauit. Sed
 pontifex hoc facere contempsit: omnes quoq; Rauennæ exercitus, uel Venetia
 rum talibus iussis uno animo restiterunt: & nisi eos pontifex prohibuissent, im
 peratorem super se constituere aggressi fuissent. Eo tempore Langbardorum
 rex Liutprandus Rauennam obledit, classem inuasit, atq; destruxit. Tunc Pau
 lus patritius extra Rauennam misit, qui pontificem interimerent. Sed Langbar
 dis pro defensione pontificis repugnantibus, Spoletanis in solatio positis, &
 ex alijs partibus Langbardis Thuscis resistentibus, consilium Rauennatiũ dis
 sipatum est. Rursus cum Rauennam Liutprandus regis nepos, & Peredeo Vi
 centinus dux obtinerent: irruentibus subito Venetis, Liutprandus ab eis ca
 ptus est: Peredeo uiriliter pugnans occubuit. Per idem tempus Leo Au
 gustus ad peiora progressus est: ita, ut compelleret omnes Constan
 tinopolim habitantes, tam uí quàm blandimentis, ut depone
 rent ubicunq; haberent imagines, tam saluatoris quàm
 eius sanctæ genitricis, uel omniũ sanctorum, easq;
 in medio ciuitatis incendio concremari fecit. Et
 quia pleriq; è populo tale scelus fieri præ
 pediebant, aliquãti ex eis capite trun
 cati, alij parte corporis mulcta
 ti sunt. Huius errori Ger
 manus patriarcha
 non consen
 tiens, à propria sede
 depulsus est, & eius in loco
 Anastasius presbyter ordinatus est.

P A V L I V V A R N E F R I D L A N G
 B A R D I, Q V I F V I T F I L I
 V S D I A C O N I F O R O I V
 L I E N S I S, L I B R O R V M
 Q V O S A D E V T R O
 P I I C O M P E N D I
 V M A D D I D I T,
 V L T I M I R I
 N I S.